

048

VLADIMÍR BOUDNÍK

Akce na ulicích
1949–1953
Staroměstské náměstí
a okolí, Praha 1

Info: Lokalizovat a rekonstruovat desetky Boudníkových akcí je téměř nemožné. Přestože existuje řada dobových fotografií od Boudníkových přátel – Jaromíra Perglera, Jiřího Musilka nebo Karla Koukala – , neexistuje přesný soupis. Na základe dobových svědectví je známo, že první akcí realizoval Boudník se svými spolužáky ze Státní grafické školy na jaře 1949 v Týnské uličce. Rozmístili se kolem kamenné zdi chrámu a v duchu explosionismu se nechali inspirovat strukturou, skvrnami a odlesky. V dopise z 23. února 1960 napsal Boudník neuvedené redakci: „Roku 1949–53 jsme realizovali přibližně 120 výtvorných výbojů. Nežidka bylo přitomno přes sto lidí. To mělo veliký význam pro utlumení konvencí. Většinou jsme malovali a kreslili v Týnské uličce, na Staroměstském náměstí, na Kampě, v Karlově ulici, v podloubí na Malém rynečku, na Uheňem trhu, na Mariánském náměstí, ve Valdštejnské ulici, v Holešovicích a v ulicích Libně.“ Vedle Boudníkových dopisů a manifestů, které rozesílal na všechny strany od 40. let 20. století (jsou zachyceny ve dvou svazcích jeho korespondence),

049

EUGEN BRIKCIUS

Smith-Novak Event
jaro 1968
Galerie Václava Špály,
Národní 30, Praha 1
Staroměstské náměstí
před Domem U Kamenného
zvonu, Staroměstské
náměstí 13, Praha 1

existuje i řada přímých svědectví Boudníkových přátel. Pomíname-li mytizující podání některých událostí života „něžného bárbara“ z pera Bohumila Hrabala, je zřejmě nejdíležitější detailní svědectví dalšího Boudníkova blízkého přítele, Egona Bondyho: „Byl jsem osobně přítomen jen jednou za (samrno či podzimmno?) potenněho počasí. Bylo to na Malém rynečku, před podloubím, naproti stojí ta kašna (s mříží). Vladimírek si postavil štafle proti oprýskané zdi, připravil malířsky vercajk a začal malovat. To nebudilo žádnou pozornost, ale pak mru přece jen někdo nakoukl přes rameno a viděl, že V. maluje nějakou krajinku, v druhém rohu ženský akt atd. Jeho hlasitěji vyjadřovaný údiv (nikoliv nepřátelský) vyvolal Vladimírkovu reakci – nebot šlo vždy hlavně o to strhnout pozornost lidí, aby jim mohli vysvětlivat explosionismus. Takže, akce nespočívala ani tak v malování jako ve výkladu. Celkem bylo kolem V. vždy tak 10–15 lidí, trvale tam nezástával nikdo. I ti, co polemizovali, nebyli nijak hostilně naladěni a mnozí měli dobrou snahu vyklad pochopit. V. demostroval na opadane omítce podloubí, jak je možné „fleký“ interpretovat. Lidé si „fleký“ na zdi opravdu prohlíželi a porovnávali s tím, co bylo na plátně, ale většinou po chvilce pokrčili rameny a odcházeli. Já jsem jen přihlížel, vstupoval jsem do věci jen semtam nějakým kunsthistorickým plikem, když se náhodou někdo trochu víc „rozvášnil“. Asi po 60–90 minutách V. sbalil vercajk a šli jsme do hospody, ovšem stále ještě provázení cca deseti diskutéry. Zakornidlovat jsem to tak, aby nás do hospody už nenásledovali. Mám dojem, že to bylo roku 1952. Toilik očitě svědectví.“

Zařazení Vladimíra Boudníka do dějin českého akčního umění je však retrospektivní. Tento originální grafik, proletář a hlavně hypersenzitivní umělec věřil, že každý je nadán imaginací a obrazotvorností a může být umělcem. Šlo mu o osvobození od tradičních předstáv o umění, o estetickou iniciaci každého jedince. Svě akce vytvářel s cílem propagovat výtvarné ideje formulované v Manifestech explosionismu a teprve vývoj akčního umění v 60. letech ukázal, že jeho originalita netkvěla pouze v nápaditých grafických postupech, ale i v tom, jak usilovně strhal hranici mezi uměním a životem. Dnes bychom jeho akce a vůbec celý život mohli nazvat uměním participace.

Info: Akce začala výrobou poutačů a kolážových pohledů s adresami londýnských Smithů v Galerii Václava Špály na Národní třídě. Jejich adresy účastníci opisovali ze stránek, které dva britští umělci, Joe Tilson a Derek Boshier, vytřhli z londýnského telefonního seznamu na britském velvyslanectví v Praze. Adresáti byli na pohlednicích vyzváni, aby poslali pozdravy pražským Novákům, jejichž adresy měli z pražského telefonního seznamu vybrat a na pohlednice připsat kolemiřdoutci. Průvod s britskou vájkou a voláním „England“ donesl pohlednice na Staroměstské náměstí, kde byly rozdávány kolemiřdoutcím s vyznou, aby je odstala do Londýna. *Výtvarná práce* otiskla fotoreportáž Jana Ságla, na níž je vidět, že happening vzbudil na Staroměstském náměstí velkou pozornost. Idea pospolitosti na konci 60. let silně rezonovala před i za železnu oponou; dnes je vnímána jako jedna ze společenských utopii 20. století.

Hospoda U Křížovníků

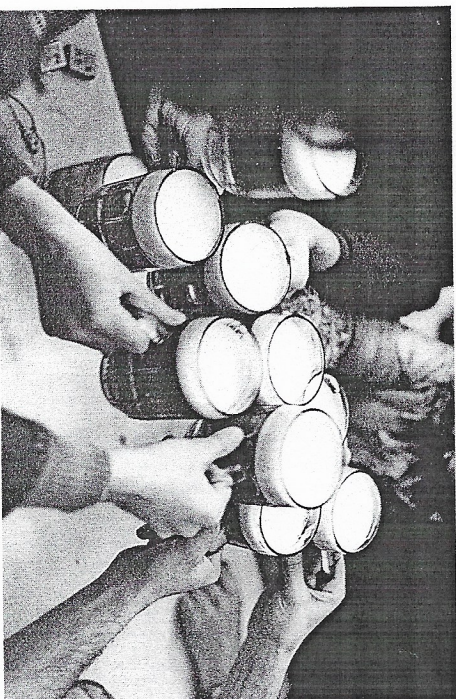
GPS
50.087823
14.415409

Původní pivnice U Křížovníků na rohu ulic Velestávinovy a Křížovnické se na konci 60. let změnila ve vinárnu; dnes v poněkud adaptovaném interiéru sídlí restaurace Belle Époque. V polovině 60. let se zde začala scházet proměnlivá společnost mladých výtvarníků, hudebníků, literátů a jejich přátel, která se podle jména původní pivnice nazvala Křížovnická škola čistého humoru bez vtipu.

Křížovnická škola byla jednak ochranná známka kreseb výtvarníků Jana Steklíka a Karla Nepraše, ale hlavně přísně výběrová, a zároveň otevřená společnost, v níž vedle pánů ředitelů Steklíka

a Nepraše figurovali například teoretici Ivan Jirous, Věra Jirousová, autoři happeningů, básníci a spisovatelé Eugen Brikcius, Olaf Hanel, Petr Lampl a Andrej Stankovič, malíři Rudolf Němec, Ota Sialk a Zbyšek Sion, fotografka Helena Wilsonová, překladatel Paul Wilson a mnoho dalších. Hospoda má pro tvorbu Křížovnické školy určující význam – byla nejen místem setkávání, ale také inspiračním zdrojem mnoha akcí. Tradice demokratické

hospodské rovnosti, kult piva, opilecké přemítání a lelkování, opilecká euforie a následná kocovina – to vše jsou momenty hrající v existenci okruhu důležitou úlohu. Vážné myšlenky jsou v mžiku přetvořeny ve frašku, vysoká literatura ve žvást, umění v hru – i to mělo v normalizační, zdánlivě bezvýhodné situaci katarzní úlohu.

Křížovnická škola čistého humoru bez vtipu, Křížovnický kalendář, 1972, foto: Helena Wilsonová (HW)

17,18

ŘÍJEN 1966
pondělí - úterý
v 19 hod.GALERIE PLATÝZ
PRAHA 1, NÁRODNÍ TRÍDA

KONCERT FLUXU

GEORGE BRECHT
BEN

AUTORI:

GEORGE BRECHT
JOE JONES
GEORGY JIGELL
GEORGE MACGUNAS
CHIKO SHIGEMI
BEN VAULTIER
ROBERT WATTS
EMMETT WILLIAMSÚVODNÍ SLOVO VĚDIN
ZÁZNAMY VSTUPENEK V
BURDA
GALERII PLATÝZ

Umění — neumění — zábava — fluxus pomíjí rozdíly mezi uměním a neuměním, pomíjí umělcovu neobytnost, vylučnost, jedinečnost, citizadost, pomíjí všechny nároky na významnost, vzácnost, inspiraci, dovednost, složitost, hloubku, velikost, novost, šokování, instituci a komerční hodnoty. Ustíjí o monostukturální, nehravědní, nebarokní, neosobní hodnoty prostých přirozených událostí, předmětů, her nebo gagů. Je to Spikes Jones, gags, dětské hry, John Cage a Duchamp dehonrady.

manifest fluxu

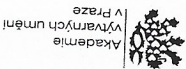
... Boy slouží a obnosí se. Jak je začnete nosit, mění se, až nakonec nenávratně přestanou sloužit a zahodí se. Mnoho umělců omrzelo, jak je umění věčné a neměnné, a začali si přát, aby jejich dílo bylo spíše jako body, časnější, lidštější, přístupnější změně. Místo pevně ukončeného díla začala se objevovat předtata, že dílo by mělo být pro-casem stále se stávat našim jiným . . .

. . . Sladatel, choreograf, dramatik, happenings-man, nebo čím zrovna jste, říká to, co má na mysli, nikoli v materiálovú dílo, nýbrž v základně pro tento materiál. Pro umělce je to velmi lakavé a dostává se tím způsobem od nudy „Klasického umění“ jež ztrátl význam, protože nemá už souvislost s našim všedním životem.

dick higgins

MINISTERSTVO
KULTURY

PROCHAŽKA AKCNI PRAHOU
Akce, performance, happeningy
1949–1989

Pavlna Morganová

Odborná recenze: Lucie Šnardová, Ondřej Chrobák
Jazyková redakce: Tereza Hubáčková
Grafická úprava, sazba a mapy: Martin Odehnal
Tisk: Hellich, a.s.
Vydala: Akademie výtvarných umění v Praze,
Vědecko-výzkumné pracoviště, Praha 2014
Edice Dokumenty

Náklad 500 výtisků
ISBN 978-80-87108-54-3

Publikace vychází za finanční podpory Magistrátu
hl. m. Prahy a Ministerstva kultury ČR.

Mapové podklady @ Institut plánování
a rozvoje hlavního města Prahy 2014,
Ofotograf: VGHMÚJ Dobruška, © MO ČR

Děkuji svému manželovi, Danielu Morganovi, který první přišel a napadenem udělat průvodce po akční Praze. Děkuji Ondřeji Chrobákově, že mě k napsání tohoto průvodce vprovokoval, pomáhal mi vytvořit jeho koncepci a pak mě v tom nechal, takže mi nezbylo než ho prostě napsat. Děkuji Martinu Odehnalovi, že knihu graficky upravil a vymyslel její vizuální systém. Můj dík patří i Evě Ellingerové, Lucii Šnardové, Dagmar Svatošové, Terezií Nekvindové a Tereze Hubáčkové, bez nichž bych přípravu této knihy nezvládla.

Děkuji Janu Mlčochovi, Karlu Milerovi, Jiřímu Kovandovi, Lumíru Hladkovi a Eugenu Brikciusovi za neopakovatelné procházky Prahou, kdy se místa, po nichž jsem prošla už stokrát, najednou proměnila ve svédky akcí a performanceí. Děkuji za poskytnutí unikátních

pramenů a za trpělivé odpovědi na neřešitelné dotazy (abecedně):
Polaně Bregantové, Eugenu Brikciusovi, Pavlu Büchlerovi, Lumíru Hladkovi, Blance Chocholové, Ivanu Kafkovi, Marii Knížákové, Milanu Knížákově, Jiřímu Kovandovi, Janu Mlčochovi, Karlu Milerovi, Tomáší Rullerovi, Janu Šaglovi, Janu Steklíkovi, Petrovi Štemberovi, Heleně Wilsonové a Robertu Wittmannovi.

V neposlední řadě děkuji DTP nakladatelství Karolínun, jež mi pomohlo s předtiskovou úpravou částí fotografií, a Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy za poskytnutí podkladů pro mapy.